

Programmabegroting 2026

Versie: Vastgesteld door raad

13 november 2025

Duurzaamheid

Inleiding

Onze samenleving bevindt zich op een kantelpunt. Wereldwijde economische, sociaal-maatschappelijke en ecologische crises hebben de kwetsbaarheid van die samenleving getoond. Klimaatverandering, stijgende energieprijzen, voedsel- en grondstoffenschaarste en het afnemen van plant- en diersoorten staan op dit moment hoog op de (inter)nationale agenda. In de toekomst zal duurzame ontwikkeling alleen maar in belang toenemen.

Duurzaamheid is een veelomvattend maar vaak uitgehold begrip. Daarnaast heeft duurzaamheid te kampen met het imago 'duur' 'soft' en 'elitair' te zijn. Het tegendeel is waar. We hebben iedereen nodig om onze samenleving meer robuust en toekomstbestendig te maken. Wanneer de drie P's (People, Planet en Profit) integraal en toekomstgericht worden toegepast in keuzes op alle beleidsterreinen, werken we samen aan een financieel-economisch, sociaal-maatschappelijk én ecologisch gezonde toekomst.

Coalitieakkoord

Sinds 2020 wordt er vanuit de Duurzaamheidsagenda programmatisch gewerkt aan een duurzaam Diemen. In de coalitieperiode 2022-2026 is dit voortgezet. In het coalitieakkoord staat: *"We willen een schoon en duurzaam Diemen achterlaten voor de volgende generaties. Daarbij hebben we oog voor de inwoners die achterop dreigen te raken. Met daadkrachtige maatregelen pakken we energiarmede aan en zorgen we dat niemand achterblijft"*

Ook in de komende coalitieperiode 2026-2030 zal het thema energie & klimaat binnen het Programma Duurzaamheid een prominente rol eisen. Vooral de vanuit het Nationale Klimaatakkoord verplichte opgave voor gemeenten om met de gebouwde omgeving van het aardgas af te gaan zal grote inzet van menskracht en middelen vragen. Diemen heeft als doelstelling om in 2040 fossiel onafhankelijk te zijn. De kaders daarvoor zijn in de Transitievisie Warmte gesteld en de wijkgerichte uitvoering is gestart. In 2026 moet de gemeente een nadere uitwerking van de Transitievisie Warmte vaststellen in de vorm van een Warmteprogramma.

Duurzaamheidsprogramma

Op 2 juli 2020 heeft de gemeenteraad de Duurzaamheidsagenda 2020 – 2025 vastgesteld. Met de Duurzaamheidsagenda willen we de omschakeling maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen. De Duurzaamheidsagenda heeft de kaders gegeven het gemeentelijke Programma Duurzaamheid. In 2025 staat de evaluatie van de Duurzaamheidsagenda gepland. Het is de bedoeling om in 2026 een vervolgactieplan Duurzaamheid voor de periode 2026 - 2030 te maken.

Het Programma Duurzaamheid heeft twee pijlers met ieder drie thema's. Met de eerste pijler Duurzame samenleving willen het afwentelen van problemen op andere landen en andere generaties tegengaan. Tot deze pijler behoren de volgende drie thema's: energie & klimaat, afval & circulaire economie, natuur & biodiversiteit. Met de tweede pijler Gezonde leefomgeving worden de problemen in de leefomgeving aangepakt waar we hier en nu last van hebben. Tot deze pijler behoren de volgende drie thema's: klimaatadaptatie, luchtkwaliteit & geluid en schone mobiliteit

Als gemeente willen we natuurlijk zelf ook het goede voorbeeld geven. Daarvoor wordt ingezet op interne samenwerking om duurzaamheid steeds beter onderdeel van interne processen te maken. De gemeente kan het realiseren van een duurzame samenleving en een gezonde leefomgeving echter niet alleen. We zullen de samenwerking met de samenleving en met de stichting Daarom Duurzaam Diemen blijven zoeken.

Op het thema Energie & Klimaat is sprake van zoveel dynamiek dat daar een apart deelprogramma van is gemaakt. Wel blijft het thema Energie & Klimaat gewoon deel uitmaken van de overkoepelende gemeentelijke programmatische aanpak op duurzaamheid. Zowel intern (beleidsontwikkeling, ruimtelijke ontwikkeling en beheer, gemeentelijke bedrijfsvoering en gebouwen en inkoop) als extern (sluiten van Diempacten, ondersteunen van inwonersinitiatieven, samenwerking met Daarom Duurzaam Diemen, etcetera).

Schematisch ziet de opzet van de duurzaamheidsprogramma er als volgt uit:

1) PROGRAMMA <ul style="list-style-type: none"> - Programmering, monitoring en rapportage - Doorwerking duurzaamheid in beleid (APV, Omgevingsvisie, handboek openbare ruimte, etc.) - Financiële regelingen voor duurzaamheid (leningen, subsidies, etc.) - Communicatie 	
2) DUURZAME SAMENLEVING	3) GEZONDE LEEFOMGEVING
2.a) Energie & klimaat <ul style="list-style-type: none"> - Energie besparen - Duurzame energie opwekken - Aardgasvrij maken gebouwde omgeving - Stimuleren en faciliteren lokale energie-initiatieven - Aanpak overige broeikasgassen 	3.a) Klimaatadaptatie <p>Inspelen op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opwarming gebouwde omgeving (hittestress) - Intensere regenbuien - Langere periodes van droogte
2.b) Afval & Circulaire Economie <ul style="list-style-type: none"> - Preventie van afval - Verbeteren afvalscheiding - uitbannen giftige en milieuschadelijke stoffen - Stimuleren (lokale) circulaire producten en diensten - Circulaire aanpak grondstoffenstromen en strategische grondstoffen - stimuleren duurzame gezonde voeding en minder voedselverspilling - slim benutten organische reststromen - stimuleren duurzaam bouwen en slopen - stimuleren duurzame omgang met spullen 	3.b) Luchtkwaliteit & geluid <ul style="list-style-type: none"> - Aanpak bronnen van luchtverontreiniging - Geluidmaatregelen bij bron, overdracht en ontvanger
2.c) Natuur & biodiversiteit <ul style="list-style-type: none"> - Versterken natuurwaarde - Versterken ecologische verbindingen, waaronder verbinding buurtgroen en natuur 	3.c) Schone mobiliteit <ul style="list-style-type: none"> - Dekkend netwerk laadpalen e-mobiliteit - smart mobility - schone mobiliteit bevoorrading - Deelmobiliteit - Groen OV - Parkeerbeleid - Aantrekkelijke fiets en wandelroutes
4) SAMENWERKING gemeentelijke organisatie en activiteiten <ul style="list-style-type: none"> - Duurzaam\maatschappelijk verantwoord inkopen - Duurzaamheid bedrijfsvoering, gemeentelijke gebouwen, terreinen en voertuigen - Duurzaam ontwikkelen van de openbare ruimte. - Duurzaam beheren van de openbare ruimte 	
5) SAMENWERKING met de samenleving <ul style="list-style-type: none"> - Versterken en uitbouwen Daarom Duurzaam Diemen community tot hét duurzaamheidsplatform binnen Diemen - Faciliteren en ondersteunen duurzaamheidsinitiatieven vanuit de samenleving - Duurzaamheidspacten met doelgroepen (bedrijventerreinen, winkelcentra, zorginstellingen, scholen, sportverenigingen, etc.) - stimuleren start-ups met oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken - steunen van initiatieven op het gebied van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen 	

Gemeentelijk duurzaamheidsprogramma

In de paragraaf duurzaamheid van de begroting zijn de 5 hoofddoelen\onderdelen vanuit het Programma Duurzaamheid weergegeven:

1. Een programmatische aanpak
2. Naar een duurzame samenleving
3. Naar een gezonde leefomgeving
4. Samenwerken aan duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie
5. Samenwerking aan duurzaamheid met de samenleving

Hieronder zullen we per onderdeel ingaan op:

- langetermijndoelen (wat willen we bereiken)
- de geplande activiteiten voor 2026 (wat gaan we ervoor doen)
- monitoring (indicatoren uit de Duurzaamheidsagenda en het coalitieakkoord 2022 - 2026)

1. Een programmatische aanpak

Wat willen we bereiken?

- Via een programmatische aanpak op duurzaamheid willen we binnen Diemen de omslag maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen. Daarmee willen we de langetermijndoelen duurzame samenleving en gezonde leefomgeving van het Programma Duurzaamheid realiseren. Aanvullende duurzaamheidsambities en acties uit het coalitieakkoord voor de periode 2026-2030 moeten worden opgenomen in het Programma Duurzaamheid.

Wat gaan we ervoor doen in 2026?

- Opstellen vervolgactieplan 2026 - 2030 voor het Programma Duurzaamheid
- Uitvoeren jaarprogramma duurzaamheid 2026 (de acties uit de paragraaf duurzaamheid van de begroting 2026) op basis van de Duurzaamheidsagenda 2020-2025, het vervolgactieplan 2026-2030 en aanvullende acties uit het Coalitie-akkoord
- Opname van duurzaamheid bij ontwikkeling van nieuw gemeentelijke beleid
- Starten met opnemen van duurzaamheidsbeleid in gemeentelijke Omgevingsplan
- Voortzetten van het verstrekken van duurzaamheidsleningen en duurzaamheidssubsidies voor kansrijke verduurzamingsinitiatieven vanuit de samenleving.
- Voortzetten interne en externe communicatiecampagnes duurzaamheid
- Met communicatiecampagnes en acties duurzaamheid bijdragen aan feestjaar Diemen 800 jaar

Monitoring

Wat	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Aantal verstrekte duurzaamheidsleningen	11	7 ¹	15	10

¹ De gemeentelijke duurzaamheidslening werd tot op heden vooral gebruikt voor aanschaf van zonnepanelen als enkelvoudige maatregel. Bij de landelijke energiebespaarlening moest namelijk naast zonnepanelen tenminste 1 extra maatregel worden meegefinancierd. Met de aangekondigde afschaffing van de salderingsregeling en het in rekening brengen van kosten voor teruglevering door energieleveranciers is de markt voor plaatsing van zonnepanelen ingestort. Dit is terug te zien in het aantal aangevraagde duurzaamheidsleningen.